D • N
5/4 1949

Atlantpakten undertecknas

Den fasta politiska samverkan mellan europeiska och nordamerikanska stater som fastställts genom Atlantpaktens undertecknande framstod ännu för ett och ett halvt år sedan som osannolik och utopisk. Redan det ekonomiska samarbete som kom till stånd genom Marshallplanen betraktades med all rätt som en märklig nydaning — att denna plan efter så kort tid skulle utbyggas genom en demokratiernas allians föreföll otroligt. Det är den aggressiva och i sin envisa och brutala aggressivitet oskickliga tryska politiken som drivit Västeuropa och Nordamerika samman. Men det är minnena från åren före och under kriget som gjort en så snabb och effektiv aktion möjlig. England har klart för sig att Münchenpolitiken inte får upprepas, Amerika att isolationismen inte får komma tillbaka. Hitlers likaväl som Stalins drömmar om världsherravälde bildar bakgrunden till denna i historien ensamstående kraftsamling. Även demokratier i fred har visat sig kunna handla med energi och beslutsamhet.

Atlantpaktens syfte att säkra freden genom sammanhållning mot en angripare är för alla uppenbart. Men denna ökade trygghet mot krig uppstår blott därigenom att ett framgångsrikt ryskt anfall blir otänkbart. Och detta beror på allas insikt om att Amerikas insatser i ett eventuellt krig skulle bli avgörande. Ur denna synpunkt ligger paktens kärna i Amerikas löfte att hjälpa hotade europeiska stater. "Huvudsaken är", skriver James Reston i New York Times, "att han (Stalin) inte kan anta, liksom Hitler en gång kunde anta, att Amerika inte skulle intrida i kriget." Då USA fattat detta mot alla dess traditioner stridande beslut är det i övertygelse om att ett av Ryssland behärskat Europa snart skulle bli ett hot för Amerika och för hela världen. Med denna övertygelse förenas en känsla av gemenskap med det europeiska Västerlandet, som gör alliansen en helt annan moralisk styrka än på rena maktsynpunkter grundade kombinationer. De som förbiser detta tror sig vara realister, men ser i själva verket på politiken med illusioner om egoismens totala välde — illusioner lika grova och lika farliga som den naiva idealismens fantasier.

I flertalet paktstater är anslutningen till den nya politiken överväldigande, trots att denna politik utformats och slagit igenom på mycket kort tid. Den pakt i Bryssel mellan England, Frankrike och Beneluxstaterna som för ett år sedan inledde nyorienteringen mötte motstånd blott från kommunisterna och vad England beträffar från den handfull arbetarpartister som står kommunismen nära. I det hela har situationen varit densamma i de stater som nu träder till — USA, Kanada, Norge, Danmark, Island, Portugal och Italien. Undantag utgör i viss mån Danmark, där även radikalerna var mot pakten, och Italien, där ett socialistiskt parti ständigt går samman med kommunismen. Men tydligt är att överallt kommer pakten att stödjas eller i varje fall att godtas av alla klart demokratiska riktningar. De debatter och omröstningar som redan hållits gör ratifikationen till en formalitet. Genom sina öppna hotelser om landsförräderi har kommunisterna understrukit nödvändigheten av det fast organiserade samarbetet mellan demokratierna och därigenom enat demokraterna i skilda länder.

Två självständiga västeuropeiska stater står utanför: Schweiz med sin helt särpräglade neutralitetstradition, som praktiskt taget uteslutit en debatt om anslutning till pakten, och Sverige. I Sverige har motståndet mot anslutningstanken efter den skandinaviska planens misslyckande fått en alltmer bisarr karaktär. Från riksdagen och partiledningarna kommer blott allmänna fraser — utformade efter regeln att säga så litet som möjligt med så många ord som möjligt —, och i pressen möter väsentligen på en gång befängda och motsägande argument. Med förvåning frågar de svenska isolationisterna sig varför i all världen en dylik sammanslutning kan tänkas vara av värde också för Sveriges del. Att Sverige självt för två månader sedan verkade för en skandinavisk allians, som med tanke på Norges och Danmarks hållning måste bli reellt västorienterad, vill man redan glömma bort, och att Sverige aldrig kan tänkas stridа mot väster vill man inte öppet erkänna. Ena dagen talas om att Amerika är för svagt för att hjälpa oss, andra dagen utlovas anslutning till Atlantpakten om Ryssland förgriper sig på Finland. Ena dagen säges att vårt läge förbättrats genom vad som skett, andra dagen förklaras att det inträffade kräver väldiga nya försvarsmedel. Ena dagen påstås att västmakterna är nöjda med vår hållning, andra dagen anklagas de för påtryckningsår för att få en ändring i vår politik. Ena dagen betvivlas att vi kan få någon hjälp väster ifrån, andra dagen förkunnas att vi får hjälp under alla förhållanden. Då tankeföreningen så troget får tjäna som skyddsmedel är det inte en stark position som försvaras.

Kvar står faktum att Atlantpakten skapat ett värn för freden, starkare än något annat i modern tid. Det är denna fasta samverkan mellan demokratierna som ger även Sverige förhoppningar om trygghet och frihet. Om även Sverige anslöte sig, skulle organisationen stärkas och vår egen säkerhet ökas.

SCRAB ? SRA
FIADEJ
UNRRA QST XP
Vet Ni vad de här orden betyder? Det kanske inte är så lätt att besvara, och ändå är det inte alldeles ovanliga förkortningar.
Fritzes
Förkortningslexikon
av R. Fridén, chefen för Dagens Nyheters arkiv.
Inb. kr. 10:—.
har lösningen på över 10.000 sådana förkortningar. — En bok som är lika nödvändig på kontor som i hemmet. Rekvirera den genast.
Från Bokförlaget ORNEN AB, Box 2006, Stockholm 5, rekvireras ..... ex. Fritzes förkortningslexikon à kr. 10:— + porto.
Namn .....
Adress ..... DN 54

Socialpolitisk översyn

Sämordnande översyn av hela socialpolitiken var en av huvudtankarna i den folkpartimotion som närmast föranledde socialvårdskommittens tillsättning för mer än elva år sedan. I ett tidigt organisationsbetänkande drog kommitténs ordförande upp samordningslinjer i mera formellt hänseende. Materiella samordningsförslag har sedan framförts vid åtskilliga tillfällen, främst i betänkandet och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Vad kommittén yttrat om vikten av likformiga regler för socialförsäkringsgrens olika fack har emellertid aldrig väckt något märkbart intresse hos socialministeriet Möller, och en följd har blivit att socialvårdskommitténs insatser i det hänseendet betraktats med ständigt sjunkande intresse.

Hur notoriskt detta är belyses av andra kammarens andra tillfälliga utskotts yttrande över en högermotion om socialpolitisk översyn. Där rekommenderas nämligen att en sådan uttöres, men icke genom socialvårdskommittén, utan genom socialdepartementet. Undanskjutandet av kommittén skulle framträdt ännu klarare för tidningsläsarna om TT-referatet nämnt att utskottet mycket mära ansluter sig till vad just socialvårdskommittén sagt när den hade motionen på remiss. I det yttrandet förklarades nämligen att kommittén — sedan den vid färdigställt två långt beredda lagförslag — själv betraktar sin verksamhet som avslutad. I samband med betänkandet om den socialhjälp som skall avlösa fattigvården kommer visserligen ett nytt förslag till systematiserad social organisation, men de materiella samordningsuppgifterna må lösas av andra krafter.

Det är knappast någon hemlighet att denna uppfattning om socialvårdskommittén med bestämdhet drivits av dess ordförande, förre landshövdingen Bernhard Eriksson. Det är också uppenbart att han har starka skäl. Själv kan han, vid sin ålder och efter besvärliga sjukdomar, inte gärna ta itu med nya, pionjärbetonade uppgifter, och en socialvårdskommitté utan Bernhard Eriksson vore en ny kommitté. Därtill kommer att det Möllerska greppet på många av de sociala reformerna, främst den obligatoriska sjukförsäkringen, rest sådana hinder mot rationellt enhetliga regler att den materiella samordningen ter sig som en skälligen hopplös sak till dess även Gustav Möller dragit konsekvensen av sin ålder och gärning. Slutligen är dessa samordningsuppgifter av sådan på en gång teknisk och politisk natur att de normala kommittéformerna inte ter sig särskilt lämpliga. Att det behövs både nya krafter och nya former är önskebilden av socialvårdskommittens testamente.

Tvångsförmedling av alla bostäder

vill ett par socialdemokratiska riksdagsmotionärer ha. De nöjer sig inte med att de kommunala organen redan praktiskt taget behärskar uthyrningen av alla nybyggen, eftersom inga nya hus kan komma till utan att anlita de offentliga subventionslånen. Motionärerna vill att också de förhållandevis få tidiga fall då lägenheter i äldre hus blir lediga skall underställas myndighetsprövning i stället för fastighetsägarnas bedömning.

I verkligheten drabbar denna motion lägenhetsbytena, som är den för närvarande enda formen av rörlighet att tala om på bostadsområdet. För ett år sedan ansågs bytesmöjligheterna vara så angelägna att man ville lagstifta bort fastighetsägarnas rätt att få ett ord med i laget. Riksdagen insåg emellertid att en sådan förändring skulle öka i stället för minska lägenhetsjobberiet och fann det ståndigt drivits av dess ordförande, förre landshövdingen Bernhard Eriksson. Det är också uppenbart att han har starka skäl. Själv kan han, vid sin ålder och efter besvärliga sjukdomar, inte gärna ta itu med nya, pionjärbetonade uppgifter, och en socialvårdskommitté utan Bernhard Eriksson vore en ny kommitté. Därtill kommer att det Möllerska greppet på många av de sociala reformerna, främst den obligatoriska sjukförsäkringen, rest sådana hinder mot rationellt enhetliga regler att den materiella samordningen ter sig som en skälligen hopplös sak till dess även Gustav Möller dragit konsekvensen av sin ålder och gärning. Slutligen är dessa samordningsuppgifter av sådan på en gång teknisk och politisk natur att de normala kommittéformerna inte ter sig särskilt lämpliga. Att det behövs både nya krafter och nya former är önskebilden av socialvårdskommitténs testamente.

Tvångsförmedling av alla bostäder

vill ett par socialdemokratiska riksdagsmotionärer ha. De nöjer sig inte med att de kommunala organen redan praktiskt taget behärskar uthyrningen av alla nybyggen, eftersom inga nya hus kan komma till utan att anlita de offentliga subventionslånen. Motionärerna vill att också de förhållandevis få tidiga fall då lägenheter i äldre hus blir lediga skall underställas myndighetsprövning i stället för fastighetsägarnas bedömning.

I verkligheten drabbar denna motion lägenhetsbytena, som är den för närvarande enda formen av rörlighet att tala om på bostadsområdet. För ett år sedan ansågs bytesmöjligheterna vara så angelägna att man ville lagstifta bort fastighetsägarnas rätt att få ett ord med i laget. Riksdagen insåg emellertid att en sådan förändring skulle öka i stället för minska lägenhetsjobberiet och fann det bäst att låta bostadsmarknaden i det hänseendet fortsätta med sina egna inre mekanismer. Ingen tror väl att en kommunal bostadsbyrå åtar sig det tålamodkrävande som en dylik byteskedja kräver. Man kan för övrigt dra en intressant parallell mellan hyresförmedling och byggnadsregleringar. Den nästmärnda lyckades statsmakterna i fjol äntligen göra verksam med påföljd att riksdagen nu begärt att snarast möjligt slippa ifrån denna effektiva fullständighet. Det är likadant med hyresförmedlingen. Tar man bort det lilla utrymme som finns kvar för fastighetsägarnas och hyresgästernas egna överenskommelser, blir det med säkerhet ingenting att förmedla.

Var 3:dje stockholmare valde Folkpartiet!
Vårt demokratiska samhällssskick bygger på frivilliga insatser från medborgarnas sida inom partierna. En medlem i Folkpartiet har sålunda rätt att deltaga i nomineringarna av kandidater till de allmänna valen och kan genom de föredrag och diskussioner som Folkpartiet anordnar samt genom Folkpartiets broschyrtjänst hålla sig à jour med den aktuella politiken.
Bli medlem i Folkpartiets Stockholmsavdelning! För en låg avgift får Ni rikt utbyte. Posta kupongen idag och anmäl Er!
Folkpartiet:s
Stockholmsavdelning
Adolf Fredriks Kyrkog. 12, Sthlm. Tel. 223640
Undertecknad anmäler sig härmed som medlem (önskar uppgift om Folkpartiet. (Stryk det som ej önskas.)
Namn .....
Bostad .....
Adress .....
fp

Res till RAMLÖSA i sommar
I Ramlösa väntar Er sommarens alla behag. Ni njuter där av vila och rekreation i idylliskt skånenatur. Ni trivs med de komfortabla och trevliga rummen, och den erkänt goda maten smakar Er förträffligt. Ni har möjlighet till tennis, golf, dans, salta bad i Öresund, och bekvämt kan Ni göra besök i det närbelägna Danmark. I Ramlösa kan Ni få alla slags medicinska bad. Överläkare är Professors i medicin vid Uppsala Universitet, Med. dr Erik Ask-Upmark.
Brunnshotellet Restaurant under ny regim.
Säsong: 4 juni — 21 augusti
Skriv efter vårt prospekt (postadress: Ramlösabrunn) eller ring "Ramlösa Hälsobrunn", Hälsingborg.
Välkommen till RAMLÖSA HÄLSOBRUNN

Ryska reallöner

Av professor ARTHUR MONTGOMERY

ENLIGT OFFICIELLA uppgifter steg reallönerna i Ryssland till mer än det dubbla från slutet av 1947 till början av innevarande år. Det är tydligen en stegring som ställer allt vad vi är vana vid i skuggan. I den ryska pressen försummar man inte heller att framhålla hur gynnsamt läget i Ryssland gestaltar sig jämfört med förhållandena i väster. I Förenta staterna, som för tiden som nyttoren för det kapitalistiska samhället, hungrar var sjunde invånare i städerna, enligt vad Pravda meddelar. Jordbrukarna har det inte bättre. Ungefär två tredjedelar av farmbefolkningen har inte kunnat komma upp till normal levnadsstandard, och 10 miljoner lever i svår nöd. Det enda man undrar över efter alla dessa upplysningar är att den ryska regeringen så omsorgsfullt förhindrar insyn från utlandet i Sovjetunionen och att man förbjuder resor från Ryssland väster ut. Det borde ju vara i Rysslands eget intresse att hela världen fick se hur situationen faktiskt är.

Men man nöjer sig inte med de framgångar som redan vunnits. För några få veckor sedan höjdes reallönerna ytterligare genom nya sänkningar av priserna i den statliga detaljhandeln. Som en tjeckisk tidning, vilken med gillande citeras i Pravda, uttalade, var detta ett verkligt hårt slag för organisatörerna av Atlantpakten.

Det är tyvärr ganska svårt att kontrollera den statistik som ligger till grund för de ryska påståendena om förbättringen i levnadsstandarden. De data som meddelas i pressen är mycket ofullständiga, och det är svårt att på basis av dem komma fram till någon klar bild. Men även de statistiska uppgifter som står till förfogande är ägnade att ställa förhållandena i Ryssland i något annan belysning än den officiella propaganden gör gällande.

Förbättringen av reallönerna säges huvudsakligen bero på de sänkningar av priserna som genomfördes i samband med valutareformen i december 1947 och som ytterligare i vissa punkter kompletterats under den tid som förflutit sedan dess. Så har uppges att också penninglönerna ökat i viss mån under det gångna året.

Efter valutareformen i december 1947 kunde man på basis av de prisuppgifter som då meddelades dra den konklusionen att rubelns köpkraft motsvarade omkring 10, allra högst 15 öre. Någon större förändring på den punkten har inte inträtt under tiden till början av mars i år. De nya prissänkningar som då genomfördes kan i bästa fall antas ha sänkt levnadskostnaderna med ca 15 proc., men fortfarande är tydligen rubelns köpkraft synnerligen låg.

Vad lönerna beträffar är det tyvärr omöjligt att ge någon användbar genomsnittssiffra. Splittringen i lönerna är nämligen ojämförligt mycket större i Ryssland än hos oss. Efter den senaste prissänkningen intervjuades emellertid några arbetare av Pravda, och man fick då en del uppgifter om familjeinkomsterna. Bland andra presenterades också en arbetare Tunjin, som tydligen hade det relativt bra ställt. Han arbetade tillsammans med två söner och en dotter, och de förtjänade de gemensamt 3.000 rubler i månaden, vilket kanske på ett ungefär kan anses motsvara vad en enda industriarbetare i genomsnitt erhåller hos oss. Det är således tydligt att den ryska inkomstnivån inte ger möjlighet till några extravaganser, och man undrar inte utan skäl hur levnadsstandarden egentligen tedde sig när den bara var hälften av vad den är i dag och inte ens det.

Om det verkligen har varit en så stor förbättring av reallönerna inom industrin som den officiella propagandan uppger, kan man ju tänka sig att den har kommit till stånd på bekostnad av den stora bondeklassen, som faktiskt pressades hårt vid valutareformen. Får man tro tidningarna är det emellertid inte fallet. Också kolchozbönderna har haft en mycket stark förbättring i sin levnadsstandard, sägs det. Man menar tydligen att de vunnit mycket mera på prissänkningen för industrivarorna än vad de förlorat genom förhållandet av jordbruksprodukter. Den läsare vid budgetdebatten för ett par veckor sedan förklara de ökade militärutgifterna med att grossistpriserna och järnvägstariffera hade stigit!

Om man antar att både arbetare och bönder har tjänat på prispolitiken, uppstår frågan om inte staten har fått sina inkomster reducerade. Också på den punkten är emellertid situationen synnerligen tillfredsställande. Statsinkomsterna är större än någonsin, trots sänkningarna av priser på de privata fabrikernas produktion, sänkningar som enligt officiella uppgifter representerar ett värde av flera tiotal miljarder rubel. Det är således, om man får tro regeringsdeklarationerna, uppaving i de reala inkomsterna över hela linjen. Den enda förklaringen till ett så lyckosamt resultat måste vara en väldig ökning och effektivisering av den ryska produktionen.

Man vänder sig således till produktionsstatistiken och finner då att den industrilla produktionen 1948 var 27 proc. större än 1947. Vad jordbruket beträffar tycks skörden ha varit ungefär lika stor under båda åren, det vill säga borträ 70 proc. större än 1946, som på grund av den svåra torkan kan karaktäriseras som ett missväxtår. Vad beträffar produktionen av sådana viktiga industrivaror som bomulls-, linne- och ylleväxnader samt läderskodon tycks ökningen från 1947 till 1948 ha utgjort något sådant som 25 à 30 proc.

Dessa siffror måste visserligen i och för sig betecknas som mycket tillfredsställande, men de ger inte anledning att tro på någon så fantastisk förbättring av levnadsstandarden som propagandan förkunnar. Man frågar sig därför hur ryssarna egentligen gjort sina beräkningar. Det förefaller då troligt att de i fråga om jordbruksprodukter inte har jämfört med 1947, utan med missväxtåret 1946. Vidare måste man ta hänsyn till att konsumtionen tydligen tillförts en del industrivaror från andra källor än den ryska produktionen. Närmast är det fråga om exploatering av den tyska östzonen. Också i fråga om produktionen av industrivaror torde man ha jämfört med 1946 i stället för 1947. Om så är fallet, blir de ryska resultaten något mera trovärdiga, men också betydligt mindre imponerande. Väljer man som utgångspunkt ett år som representerar ett verkligt bottenläge, är det inte svårt att få höga siffror för stegringen av reallönerna. Man torde kunna få ungefär lika imponerande siffror från andra krigshärjade och ockuperade länder.

Även om man antar att de ryska kalkylerna över reallönernas utveckling grundar sig på ett annat basår än det angivna och dessutom tar hänsyn till leveranserna från Tyskland, har man emellertid anledning att ställa sig något skeptisk till beräkningarna. I den officiella diskussionen tas det självfallet för givet att de annonserade prissänkningarna i själva verket är effektiva, att det med andra ord är möjligt att täcka efterfrågan på varor till dessa priser. Det finns emellertid mycket som talar för att så är fallet. Vid sidan av de statliga affärerna existerar också "kooperativa", varjämte en betydande handel äger rum direkt mellan bönderna och konsumenterna. Handeln i de kooperativa affärerna och på kolchozmarknaderna tycks faktiskt representera ungefär en tredjedel av hela detaljhandeln. Det sägs visserligen att priserna har sjunkit också i kolchozhandeln, men man tycks ha goda skäl att misstänka att de fortfarande ligger högre än de statliga priserna. Sist och slutligen existerar också en "svart börs". All-

Riksdagssammanträden

Tisdagen den 5 april 1949.

Första Kammaren kl. 4 e. m.
Andra Kammaren kl. 4 e. m.
Konstitutionsutsk. kl. 11 f. m.
Statsutsk. in pleno kl. 11 f. m.
Statsutsk. 1:a, 2:a, 3:e o. 4:e avd. omedelb. efter slutat utskottsplenum.
Bevillningsutsk. in pleno kl. 11 f. m.
Bevillningsutsk. 1:a avd. kl. 10.30 f. m. Obs.! tiden.
Bankoutsk. kl. 11 f. m.
1:a Lagutsk. kl. 10 f. m. Obs.! tiden.
2:a Lagutsk. kl. 11 f. m.
Jordbruksutsk. in pleno kl. 10 f. m. Obs.! tiden.
F. K. I tf. utsk. kl. 10 f. m.
A. K. I tf. utsk. kl. 10 f. m.

Ny roman av REBECCAS författarinna!
Daphne Du Maurier
har en grundmurad popularitet hos den stora publiken alltsedan sitt genombrott med REBECCA, en världsrecords både som bok och film. Så kan hon också konsten att skildra i breda penseldrag och starka färger och hon vet hur man håller läsaren i spänning till slutet.
GALJONSBILDEN
är berättelsen om en skeppbyggarsläkt i det gammaldags Plym vid Cornwalls kust. Vi får följa dess öden i fyra generationer, i medgång och besvikelser, i kärlek, sorg och framtidsförhoppningar.
Gebers
Häft. 12:— välband 17:— halvfr. band 25:—

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.